

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 1104-112

Chișinău

« 8 » februarie 2013

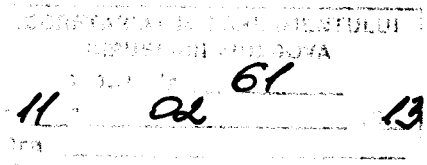
Biroul Permanent al Parlamentului Republicii Moldova

Se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege privind protecția specială a copiilor în situație de risc și a copiilor separați de părinți, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.114 din 7 februarie 2013 (prezentat de către Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei).

Anexă: Hotărîrea Guvernului în limbile de stat și rusă – 2 ex.;
proiectul de lege în limbile de stat și rusă – 1 ex.;
nota informativă în limbile de stat și rusă – 1 ex.
raport de expertiză anticorupție – 1 ex.

Secretar general al Guvernului

Victor BODIU

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr. 114
din 7 februarie 2013

Chișinău

Pentru aprobarea proiectului de lege privind protecția specială a copiilor în situație de risc și a copiilor separați de părinți

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege privind protecția specială a copiilor în situație de risc și a copiilor separați de părinți.

Prim-ministru

Contrasemnează:

Ministrul muncii, protecției
sociale și familiei

Ministrul educației

Ministrul sănătății

Ministrul afacerilor interne

Ministrul justiției

VLADIMIR FILAT

Valentina Buliga

Maia Sandu

Andrei Usatii

Dorin Recean

Oleg Efrim

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

privind protecția specială a copiilor în situație de risc și a copiilor separați de părinți

Capitolul I Dispoziții generale

Articolul 1. Obiectul legii

Prezenta lege stabilește procedurile de identificare, evaluare, asistență, referire, monitorizare și evidență a copiilor în situație de risc și a copiilor separați de părinți, precum și autoritățile și structurile responsabile de aplicarea procedurilor respective.

Articolul 2. Sfera de aplicare a prezentei legi

Copiii beneficiază de protecție în condițiile prezentei legi fără nici o discriminare, indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau altă opinie, de cetățenie, apartenență etnică sau origine socială, de statutul la naștere, de situația materială, de gradul și tipul dizabilității, de aspecte specifice de creștere și educație a copilului, părinților ori altor reprezentanți legali, de locul aflării copilului (familie, instituție educațională, serviciu social, instituție medicală, comunitate etc.).

Articolul 3. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, noțiunile principale utilizate au următoarea semnificație:

autoritate centrală pentru protecția copilului – Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, care este abilitat să elaboreze, să promoveze și să monitorizeze realizarea politicii statului în domeniul protecției copilului;

autoritate tutelară locală – primarii satelor (comunelor), orașelor;

autoritate tutelară teritorială – secțiile/direcțiile asistență socială și protecție a familiei/Direcția municipală pentru protecția copilului Chișinău. În mun. Bălți și mun. Chișinău, atribuțiile de autoritate tutelară locală sînt exercitate de autoritățile tutelare teritoriale, cu excepția copiilor din unitățile administrativ-teritoriale autonome din componența acestora, în cadrul cărora autoritatea tutelară locală sînt primarii unităților administrativ-teritoriale respective;

copil – persoana care nu a împlinit vîrsta de 18 ani și nu a dobîndit capacitatea deplină de exercițiu;

copil în situație de risc – copilul referitor la care se constată, în urma evaluării situației, că îi sînt încălcate drepturile din cauza anumitor circumstanțe și condiții nefavorabile de ordin social, economic, medical, psihoemoțional, abuzului, neglijării sau că părinții/reprezentanții lui legali sînt bănuți de neîndeplinirea corespunzătoare a obligațiilor privind creșterea și îngrijirea copilului;

copil separat de părinți – copilul care este lipsit efectiv de grija părinților în situații determinate de absența acestora, inclusiv în cazul plecării părinților la muncă peste hotare, copilul luat de la părinți din cauza existenței pericolului iminent pentru viața și sănătatea acestuia, precum și copilul căruia i s-a stabilit statutul de copil rămas temporar fără ocrotire părintească sau copil rămas fără ocrotire părintească;

copil abandonat – copilul identificat fără părinți sau alt însoțitor legal, în cazul în care nu pot fi stabilite datele de identitate nici ale copilului, nici ale părinților;

familie – părinții și copiii acestora;

familie extinsă – rudele copilului pînă la gradul IV inclusiv;

reprezentant legal al copilului – părintele sau persoana desemnată conform legii să apere drepturile și interesele copilului;

management de caz – metoda principală de lucru a asistentului social, prin intermediul căreia evaluează necesitățile copilului și ale familiei lui în colaborare cu ei, coordonează, monitorizează, evaluează și susține copilul și familia acestuia pentru a beneficia de servicii și prestații sociale care să răspundă acestor necesități;

echipă multidisciplinară – grupul convocat de asistentul social comunitar în calitate de manager de caz, compus din profesioniști din diferite domenii, cu atribuții în protecția copilului, care colaborează în scopul prevenirii și/sau soluționării cazurilor copiilor;

plan individualizat de asistență – documentul prin care se realizează planificarea serviciilor, prestațiilor și a măsurilor de protecție a copilului, în baza evaluării complexe a acestuia și a familiei sale;

violență împotriva copilului – forme de rele tratamente produse de părinți/reprezentanți legali/îngrijitori sau de orice altă persoană aflată în poziție de răspundere, putere ori în relație de încredere cu copilul, care produc vătămare actuală sau potențială asupra sănătății acestuia și îi pun în pericol viața, dezvoltarea, demnitatea și moralitatea, care include tipurile de violență definite în articolul 2 al Legii nr. 45-XVI din 1 martie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie;

neglijare a copilului – omisiunea sau ignorarea voluntară sau involuntară a responsabilităților privind creșterea, îngrijirea sau educarea copilului, fapt care pune în pericol dezvoltarea fizică, mintală, spirituală, morală sau socială, integritatea corporală, sănătatea fizică sau psihică a copilului. Neglijarea poate lua următoarele forme:

a) *neglijare alimentară* – privarea de hrană, absența din meniul copilului a mai multe alimente esențiale pentru dezvoltare, mese neregulate, alimente nepotrivite sau administrate necorespunzător vârstei copilului, malnutriția copilului;

b) *neglijare vestimentară* – lipsa îmbrăcăminte și a încălțăminte, îmbrăcăminte și încălțăminte nepotrivite pentru anotimp sau de mărime necorespunzătoare;

c) *neglijare a igienei* – nerespectarea normelor generale de igienă personală și a locuinței, condiții de locuit incompatibile cu exigențele de protecție a vieții și sănătății oamenilor și insalubre;

d) *neglijare medicală* – lipsa îngrijirilor medicale necesare, refuzul examenelor medicale, inclusiv profilactice, a măsurilor profilactice, neadministrarea tratamentului medical prescris, neadresarea la lucrătorii medicali în cazurile de urgență;

e) *neglijare educațională* – neîncadrarea copilului în instituție preșcolară, neșcolarizarea copilului, interzicerea de a frecventa activitățile extrașcolare, atitudine iresponsabilă față de procesul de școlarizare a copilului și reușita școlară a acestuia;

f) *neglijara emoțională* – lipsa atenției, a semnelor de afecțiune și apreciere;

g) *neglijare în supraveghere* – punerea sau lăsarea copilului în condiții și circumstanțe în care lipsa de supraveghere sau supravegherea neadecvată pot conduce la îmbolnăvirea, traumatizare și/sau exploatarea copilului;

pericol iminent – circumstanțele care indică asupra elementelor constitutive ale infracțiunii/contravenției și au/pot avea impact grav asupra sănătății fizice și/sau psihice a copilului;

plasament – măsura de protecție a copilului separat de părinți, prin care se asigură condiții pentru creșterea și îngrijirea acestuia în servicii sociale de plasament;

plasament de urgență – plasamentul copilului ale cărui viață și sănătate se află în pericol iminent, indiferent de mediu, pentru o perioadă de pînă la 72 ore;

plasament planificat – plasamentul copilului într-un serviciu social, pentru o perioadă determinată de timp, conform prevederilor planului individualizat de asistență.

Articolul 4. Principiile în domeniul protecției copilului în situație de risc și a copilului separat de părinți

Protecția copilului se realizează cu respectarea următoarelor principii:

a) asigurarea și promovarea cu prioritate a interesului superior al copilului;

b) egalitatea șanselor și nediscriminarea;

c) responsabilitatea primară a părinților pentru îngrijirea, educarea și protecția copilului și dreptul părinților la asistență din partea statului pentru a crește și a educa copilul în familie;

- d) cooperarea intersectorială și intervenția multidisciplinară;
- e) asistența individualizată pentru fiecare copil;
- f) respectarea demnității copilului;
- g) asigurarea participării copilului la luarea deciziilor care îl privesc, ținând cont de vârsta și de gradul său de maturitate;
- h) asigurarea continuității în îngrijirea, creșterea și educarea copilului, ținând cont de originea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică, în cazul luării unei măsuri de protecție;
- i) celeritatea în luarea oricărei decizii cu privire la copil;
- j) responsabilitatea autorităților pentru asigurarea protecției împotriva abuzului, neglijării și exploatării copilului.

Articolul 5. Cadrul general de activitate al autorităților tutelare

(1) Autoritățile tutelare trebuie să întreprindă toate măsurile necesare pentru asistența și suportul copiilor și familiilor acestora, în scopul prevenirii separării copilului de mediul familial sau, după caz, în scopul (re)integrării acestuia în familie.

(2) Plasamentul copilului poate fi dispus de autoritățile tutelare numai în cazul în care, în baza evaluărilor, se constată că menținerea copilului alături de părinți nu este posibilă sau contravine interesului superior al acestuia.

(3) În cazul separării copilului de familie, autoritatea tutelară teritorială va dispune plasamentul copilului, ținând cont de prioritatea plasamentului copilului sub tutelă în familia extinsă, față de celelalte tipuri de plasament și, în caz de imposibilitate, de prioritatea plasamentului copilului în serviciile de tip familial, față de serviciile de tip rezidențial.

Capitolul II

Atribuțiile autorităților tutelare în domeniul protecției copilului

Articolul 6. Atribuțiile autorității tutelare locale

Autoritățile tutelare locale au următoarele atribuții:

- a) asigură recepționarea și înregistrarea sesizărilor privind încălcarea drepturilor copilului, se autosesizează personal în cazul identificării copiilor în situație de risc;
- b) coordonează examinarea sesizărilor privind încălcarea drepturilor copilului;
- c) acordă, în limita atribuțiilor sale, suport asistentului social comunitar și altor specialiști cu competențe în domeniul protecției copilului în procesul de evaluare și de asistență a copiilor în situație de risc și copiilor separați de părinți și, în caz de necesitate, participă la acest proces;
- d) întreprinde, în limita atribuțiilor sale, în cooperare cu autoritatea tutelară teritorială, acțiunile necesare pentru prevenirea separării copilului de mediul familial sau pentru (re)integrarea copilului în familie;
- e) emite dispoziții privind:

evaluarea familiilor cu copii în situație de risc și a copiilor separați de părinți;

luarea copilului de la părinți sau persoanele în îngrijirea cărora se află acesta, în cazul existenței unui pericol iminent pentru viața și sănătatea lui;

plasamentul de urgență al copiilor separați de părinți;

instituirea tutelei/curatelei asupra copiilor ai căror părinți sînt plecați peste hotare;

luarea și scoaterea din evidență a familiilor cu copii în situație de risc și a copiilor separați de părinți;

f) participă la procedura de luare a copilului de la părinți;

g) eliberează și transmite autorității tutelare teritoriale avize privind plasamentul planificat al copiilor;

h) cooperează cu instituțiile, structurile și serviciile cu atribuții în domeniul protecției copilului la nivel local;

i) coordonează procesul de monitorizare a situației familiilor cu copii în situație de risc și a copiilor separați de părinți;

j) coordonează procesul de analiză a situației la nivel local în domeniul protecției copiilor în situație de risc și a copiilor separați de părinți;

k) planifică și decide în privința realizării măsurilor de informare a populației privind drepturile copilului;

l) întreprinde măsurile necesare, în limita atribuțiilor sale, pentru respectarea drepturilor patrimoniale ale copiilor rămași fără ocrotire părintească;

m) asigură prezentarea trimestrială și anuală către autoritățile tutelare teritoriale a datelor statistice și a informației privind protecția copiilor în situație de risc și a copiilor rămași fără ocrotire părintească, precum și a informației pe cazuri concrete de protecție specială a copilului, la solicitarea autorităților teritoriale sau a autorității centrale.

Articolul 7. Atribuțiile autorității tutelare teritoriale

Autoritățile tutelare teritoriale au următoarele atribuții:

a) recepționează, înregistrează și referă, conform competenței, sesizările privind încălcarea drepturilor copilului;

b) acordă sprijin, în limita atribuțiilor, autorităților tutelare locale în procesul de identificare, evaluare și asistență a copiilor în situație de risc și copiilor separați de părinți și participă la acest proces, în caz de necesitate;

c) întreprinde, în colaborare cu autoritatea tutelara locală, acțiunile necesare pentru prevenirea separării copilului de mediul familial sau pentru (re)integrarea lui în familia biologică;

d) emite dispoziții privind:

plasamentul planificat al copiilor separați de părinți;

stabilirea/retragerea statutului de copil rămas temporar fără ocrotire părintească și de copil rămas fără ocrotire părintească;

stabilirea statutului de copil adoptabil;

e) ține evidența copiilor rămași temporar fără ocrotire părintească și a copiilor rămași fără ocrotire părintească aflați în plasament planificat și recepționează/sistematizează datele privind copiii aflați în evidența autorităților tutelare locale;

f) asigură reprezentarea intereselor și drepturilor copiilor în instanța de judecată;

g) asigură cooperarea dintre instituțiile, structurile și serviciile cu atribuții în domeniul protecției copilului la nivel teritorial;

h) determină necesitățile de formare profesională a specialiștilor implicați în protecția copilului în domeniul respectării drepturilor copilului;

i) efectuează analiza datelor privind situația copiilor din unitatea administrativ-teritorială respectivă și prezintă propuneri privind instituirea sau dezvoltarea serviciilor sociale conform necesităților identificate;

j) întreprinde măsuri de informare a populației privind drepturile copilului;

k) întocmește și prezintă periodic, anual și la solicitare autorității centrale pentru protecția copilului rapoarte de activitate și date statistice privind protecția copiilor, precum și informații pe cazuri concrete de protecție specială a copilului, solicitate de alte autorități teritoriale sau de autoritatea centrală.

Capitolul III

Identificarea, evidența și asistența copiilor în situație de risc

Articolul 8. Identificarea copiilor în situație de risc

Autoritatea tutelară locală este obligată să se autosesizeze și/sau să asigure recepționarea și înregistrarea sesizărilor despre copiii aflați în următoarele situații:

a) sînt abuzați;

b) sînt neglijați;

c) practică vagabondajul, cerșitul, prostituția;

d) sînt lipsiți de îngrijire și supraveghere din partea părinților din cauza absenței acestora de la domiciliu din motive necunoscute;

e) părinții au decedat;

f) trăiesc în stradă, au fugit sau au fost alungați de acasă;

g) părinții refuză să-și exercite obligațiile părintești privind creșterea și îngrijirea copilului;

h) sînt abandonați de părinți;

i) părinții au fost declarați prin hotărîre judecătorească ca fiind incapabili.

Articolul 9. Evaluarea situației copilului, evidența și asistența copiilor în situație de risc

(1) Autoritatea tutelară locală de la locul aflării copilului dispune evaluarea inițială a situației copilului de către asistentul social comunitar, cu implicarea în procesul de evaluare, după caz, a altor specialiști relevanți din domeniul ocrotirii sănătății, educației, ordinii publice etc.:

a) în termen de 24 de ore – în cazul primirii informațiilor menționate la literele a) – c) din articolul 8;

b) imediat – în cazul în care din conținutul sesizării se constată existența unui pericol iminent pentru copil, precum și în cazul primirii informațiilor menționate la literele d) – i) din articolul 8.

(2) În cazul în care, în urma evaluării inițiale, se constată existența unui pericol iminent pentru viața și sănătatea copilului, autoritatea tutelară de la locul aflării acestuia dispune imediat luarea copilului de la părinți sau persoanele în îngrijirea cărora se află copilul, comunicînd acest fapt procurorului în termen de cel mult 24 de ore.

(3) Procedura de luare a copilului de la părinți se efectuează cu participarea obligatorie a autorității tutelare locale, asistentului social comunitar, medicului/asistentului medicului de familie și a ofițerului operativ de sector.

(4) În cazul în care situațiile de risc pentru copil menționate la literele a) – b) din articolul 8 s-au produs în afara familiei, măsurile specificate în alineatul (1) se întreprind cu acordul prealabil al părinților/reprezentantului legal al copilului, cu excepția cazurilor în care dezacordul acestora contravine interesului superior al copilului.

(5) În cazul în care situațiile menționate la literele a) – c) din articolul 8 s-au produs într-un serviciu de plasament, autoritatea tutelară locală de la locul aflării copilului întreprinde măsurile prevăzute în alineatul (1), asigurînd măsuri de securitate pentru viața și sănătatea copilului și informînd imediat autoritatea tutelară teritorială, care va decide asupra măsurilor de protecție a copilului.

(6) Dacă în urma evaluării inițiale se confirmă situația de risc pentru copil, autoritatea tutelară locală dispune imediat luarea în evidență a copilului în situație de risc.

(7) Registrul de evidență a copiilor în situație de risc se ține de către asistentul social comunitar, iar în mun. Bălți și mun. Chișinău – de către autoritatea tutelară locală, cu excepția unităților administrativ-teritoriale autonome din componența acestora.

(8) Evaluarea, asistența și monitorizarea copilului în situație de risc se realizează conform managementului de caz, aprobat de autoritatea centrală pentru protecția copilului.

(9) În cazul recepționării informației despre copiii aflați în situația menționată la litera h) din articolul 8, autoritatea tutelară locală participă la întocmirea actului de abandon al copilului într-o instituție sau a procesului-verbal privind găsirea copilului.

(10) În cazul în care locul aflării copilului este altul decît domiciliul părinților, autoritatea tutelară locală sesizează autoritatea tutelară teritorială de la domiciliul părinților, în scopul prezentării datelor necesare pentru realizarea evaluării inițiale și complexe a situației copilului.

Capitolul IV

Protecția copiilor separați de părinți

Articolul 10. Plasamentul de urgență

(1) Autoritatea tutelară locală emite dispoziția privind plasamentul de urgență al copilului, cu informarea autorității tutelare teritoriale de la locul plasamentului copilului, în cazul în care constată:

a) necesitatea separării copilului de mediul familial sau necesitatea scoaterii din serviciul de plasament din cauza situațiilor specificate la literele a) – c) și i) din articolul 8;

b) lipsa părinților la momentul identificării din cauza situațiilor specificate la literele d)-h) din articolul 8.

(2) Ținând cont de interesul superior al copilului, acesta poate fi plasat de urgență în:

a) familia rudelor sau a altor persoane cu care a stabilit relații apropiate (vecini, prieteni de familie etc.), care doresc să primească/mențină copilul pentru creștere și educație în familia lor, în baza cererii scrise a acestora, pornind de la necesitatea asigurării stabilității și continuității în îngrijirea, creșterea și educarea copilului, ținând cont de originea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică;

b) servicii de plasament de tip familial;

c) servicii de plasament de tip rezidențial.

(3) Copilul separat de părinți poate fi plasat de urgență pe un termen de până la 72 ore, cu posibilitatea prelungirii termenului de plasament până la 45 zile, perioadă în care se efectuează evaluarea complexă a situației copilului.

Articolul 11. Plasamentul planificat al copiilor

(1) Plasamentul planificat al copilului se efectuează în baza dispoziției autorității tutelare teritoriale, cu avizul autorității tutelare locale și numai în baza avizului pozitiv al Comisiei pentru protecția copilului aflat în dificultate.

(2) Copiii pot fi plasați în:

a) serviciul de tutelă/curatelă;

b) serviciul de plasament de tip familial (casă de copii de tip familial, asistență parentală profesionistă);

c) serviciul de plasament de tip rezidențial (casă comunitară, centru de plasament temporar, alte tipuri de instituții rezidențiale).

Articolul 12. Copiii ai căror părinți sînt plecați peste hotare

(1) Informația privind identificarea copiilor ai căror părinți/unicul părinte sînt plecați/este plecat la muncă peste hotare se prezintă autorității tutelare locale de către:

a) administrația instituțiilor educaționale – anual, pînă la data de 1 octombrie;

b) asistentul social comunitar, medicul/asistentul medicului de familie, ofițerul operativ de sector – în termen de 3 zile din momentul identificării copilului.

(2) În baza informației menționate în alineatul (1), autoritatea tutelară locală dispune efectuarea evaluării situației copilului de către asistentul social comunitar și emite dispoziția de instituire a tutelei/curatelei conform prevederilor legislației, dacă în urma evaluării inițiale se constată că condițiile de creștere și îngrijire a copilului sînt adecvate.

(3) Evaluarea situației copilului de către asistentul social comunitar se efectuează:

a) în termen de 3 luni, în cazul copiilor, informația privind identificarea cărora a fost prezentată de către administrația instituțiilor educaționale;

b) în termen de 10 zile lucrătoare, în cazul copiilor, informația privind identificarea cărora a fost prezentată de către asistentul social comunitar, medicul/asistentul medicului de familie sau ofițerul operativ de sector.

Capitolul V

Determinarea statutului copilului

Articolul 13. Copiii rămași temporar fără ocrotire părintească

(1) Statutul de copil rămas temporar fără ocrotire părintească se stabilește copiilor:

a) ai căror părinți lipsesc din cauza aflării la tratament îndelungat în instituții medicale, fapt confirmat în baza certificatului medical eliberat de instituțiile medicale corespunzătoare;

b) ai căror părinți nu au posibilitate să-și îndeplinească obligațiile de creștere și îngrijire a copiilor din cauza unor probleme grave de sănătate, fiind ținuiți la pat, fapt confirmat prin certificatul consiliului de expertiză medicală a vitalității sau certificatul medical eliberat de instituția medicală care supraveghează pacientul;

c) ai căror părinți se află în arest, fapt confirmat prin hotărîrea instanței de judecată;

d) luați de la părinți fără decădere din drepturile părintești, fapt confirmat prin hotărîrea instanței de judecată;

e) ai căror părinți lipsesc, fiind anunțați în căutare de către organele de drept pentru comiterea de infracțiuni, fapt confirmat prin actul eliberat de organele de poliție;

f) ai căror părinți sînt pedepsiți cu privațiune de libertate, fapt confirmat prin hotărîrea instanței de judecată;

g) ale căror date de identitate nu sînt cunoscute;

h) plasați în plasament planificat, în privința părinților fiind în proces de derulare procedurile privind: decăderea din drepturile părintești, lipsirea de capacitatea de exercițiu, declararea ca fiind dispăruți fără urmă sau decedați.

(2) Statutul de copil rămas temporar fără ocrotire părintească se retrage în cazul:

a) recunoașterii sau stabilirii paternității, conform prevederilor alineatelor (5)-(6) ale articolului 47 și articolului 48 din Codul familiei;

b) încetării circumstanțelor expuse în literele a), b) și i) din alineatul (1) al prezentului articol și constatării faptului că părintele/părinții sînt apti să-și îndeplinească drepturile și obligațiile privind creșterea și educația copiilor, confirmat prin avizul autorității tutelare locale de la domiciliul părinților;

c) prezentării adevărului de eliberare din instituțiile penitenciare sau de eliberare de sub arest a mamei/tatălui copilului și a cererii acestora depuse la autoritatea tutelară teritorială care a stabilit statutul copilului cu privire la înapoierea copilului, precum și avizului autorității tutelare locale de la domiciliul părinților privind oportunitatea înapoierii copilului pentru educație mamei/tatălui, întocmit în baza evaluării de către asistentul social comunitar a garanțiilor morale și a condițiilor materiale ale părinților;

d) anulării hotărîrii instanței de judecată de luare a copilului de la părinți fără decădere din drepturile părintești;

e) pronunțării hotărîrii instanței de judecată privind înapoierea copilului care a fost luat de la părinți fără decăderea din drepturile părintești conform procedurii judiciare;

f) scoaterii persoanei de sub urmărire penală, precum și încetării urmăririi penale în condițiile articolelor 284 și 285 ale Codului de procedură penală;

g) dobîndirii de către copil a capacității depline de exercițiu;

h) obținerii documentelor ce confirmă identitatea copilului ale cărui date de identitate nu erau cunoscute, a datelor despre părinți, în baza avizului autorității tutelare locale de la domiciliul părinților privind oportunitatea înapoierii copilului, întocmit în baza evaluării de către asistentul social comunitar a garanțiilor morale și a condițiilor materiale ale părinților.

Articolul 14. Copiii rămași fără ocrotire părintească

Statutul de copil rămas fără ocrotire părintească se stabilește copiilor ai căror părinți:

a) sînt decedați, fapt confirmat prin certificatul de deces;

b) au fost decăzuți din drepturile părintești, fapt confirmat prin hotărîrea instanței de judecată;

c) au fost declarați ca fiind incapabili, fapt confirmat prin hotărîrea instanței de judecată;

d) au fost declarați dispăruți fără urmă, fapt confirmat prin hotărîrea instanței de judecată;

e) au fost declarați decedați, fapt confirmat prin hotărîrea instanței de judecată;

f) i-au abandonat, fapt confirmat prin hotărîrea instanței de judecată.

(2) Statutul de copil rămas fără ocrotire părintească se retrage în cazul:

- a) anulării hotărîrii instanței de judecată privind decăderea din drepturile părintești;
- b) restabilirii în drepturile părintești a mamei/tatălui copilului;
- c) adopției copilului, încuviințate prin hotărîrea instanței de judecată;
- d) recunoașterii sau stabilirii paternității, conform prevederilor alineatelor (5)-(6) ale articolului 47 și articolului 48 din Codul familiei;
- e) anulării hotărîrii instanței de judecată privind declararea părintelui ca fiind incapabil;
- f) hotărîrii instanței de judecată de declarare a capacității depline de exercițiu a mamei/tatălui copilului;
- g) anulării hotărîrii instanței de judecată privind declararea părintelui ca fiind dispărut fără urmă;
- h) anulării hotărîrii instanței de judecată privind declararea părintelui ca fiind decedat;
- i) dobîndirii de către copil a capacității depline de exercițiu.

Articolul 15. Termenul de determinare a statutului de copil rămas temporar fără ocrotire părintească sau rămas fără ocrotire părintească

(1) Autoritatea tutelară teritorială în evidența căreia se află copilul, în cooperare cu autoritatea tutelară locală, întreprinde acțiunile necesare pentru (re)integrarea în familie a copilului sau stabilirea statutului copilului, acțiuni care, cumulativ, nu vor depăși termenul de 6 luni.

(2) Măsurile de (re)integrare a copilului în familie se efectuează conform unui plan individualizat de asistență.

Articolul 16. Stabilirea statutului copilului

(1) Dispozițiile de stabilire sau de retragere a statutului de copil rămas temporar fără ocrotire părintească sau de copil rămas fără ocrotire părintească se emit de către autoritățile tutelare teritoriale.

(2) Concomitent cu emiterea dispoziției de stabilire a statutului de copil rămas fără ocrotire părintească, autoritatea tutelară teritorială emite dispoziția privind stabilirea statutului de copil adoptabil, luarea în evidență a acestuia și întreprinderea măsurilor pentru adopția copilului conform prevederilor legislației, cu excepția copiilor rămași fără ocrotire părintească care sînt plasați sub tutelă/curatelă în familia extinsă.

Articolul 17. Evidența copiilor separați de părinți

(1) Evidența copiilor separați de părinți se efectuează de către:

a) autoritatea tutelară locală care a dispus plasamentul de urgență sau instituirea tutelei/curatelei asupra copiilor ai căror părinți sînt plecați peste hotare;

b) autoritatea tutelară teritorială care a emis dispoziția de plasament planificat;

c) autoritatea centrală pentru protecția copilului, în baza datelor prezentate de autoritățile tutelare teritoriale.

(2) Ținerea registrelor de evidență a copiilor separați de părinți se efectuează de asistenții sociali comunitari și, respectiv, specialiștii responsabili din cadrul autorităților tutelare teritoriale.

Capitolul VI

Cooperarea în domeniul protecției copilului

Articolul 18. Cooperarea dintre autoritățile tutelare

Autoritățile tutelare locale și teritoriale din diferite unități administrativ-teritoriale sînt obligate să coopereze în domeniul protecției copilului prin obținerea și transmiterea informațiilor și documentelor necesare pentru identificarea, evaluarea, acordarea asistenței și stabilirea statutului copiilor.

Articolul 19. Cooperarea intersectorială

Angajații autorităților publice centrale și locale, structurilor, instituțiilor și serviciilor din cadrul/sau subordonate acestora, care activează în domeniul asistenței sociale, educației, ocrotirii sănătății, organelor de drept, în conformitate cu mecanismul de cooperare intersectorială aprobat de Guvern, sînt obligați:

a) să transmită autorității tutelare competente sesizările privind copiii în situație de risc, copiii aflați în situațiile menționate în articolul 8, precum și privind cazurile de abuz, neglijare și exploatare a copiilor în cadrul serviciilor sociale, instituțiilor medicale, educaționale, culturale;

b) să participe la activitatea echipelor multidisciplinare în procesul de evaluare inițială și complexă a situației copilului la solicitarea asistentului social comunitar, precum și la elaborarea și implementarea planului individualizat de asistență;

c) să realizeze măsuri de prevenire a situațiilor de risc pentru copii.

Capitolul VII

Răspunderea

Articolul 20. Respectarea termenelor și procedurilor în activitatea autorităților tutelare

(1) Autoritățile tutelare sînt obligate să respecte termenele și procedura în procesul identificării, luării în evidență, plasamentului, stabilirii statutului, monitorizării situației copiilor și prezentării informației autorităților de resort conform prevederilor prezentei legi, regulamentului de activitate aprobat de Guvern și altor acte normative.

(2) În caz de nerespectare a termenelor și procedurilor prevăzute de legislație, persoanele responsabile pot fi trase la răspundere în condițiile legislației.

Articolul 21. Răspunderea pentru încălcarea prezentei legi

(1) Încălcarea prevederilor prezentei legi atrage răspundere disciplinară, civilă, contravențională sau penală, în conformitate cu legislația în vigoare.

(2) Sînt pasibile de răspundere acțiunile/inacțiunile autorităților, instituțiilor sau persoanelor responsabile, și anume:

a) nerespectarea condițiilor legale de recepționare și înregistrare a sesizărilor despre copiii în situație de risc;

b) încălcarea fără motive întemeiate a termenului stabilit de lege pentru inițierea sau desfășurarea procedurii de evaluare inițială a situației copilului și de stabilire a statutului acestuia ori de (re)integrare a lui în familia biologică;

c) asistența sau monitorizarea necorespunzătoare a copiilor în situație de risc, a copiilor rămași temporar fără ocrotire părintească și a copiilor rămași fără ocrotire părintească;

d) tergiversarea, fără motive întemeiate, a prezentării către autoritatea centrală pentru protecția copilului a informației despre copiii separați de părinți, copiii rămași temporar fără ocrotire părintească și copiii rămași fără ocrotire părintească;

e) neasigurarea controlului asupra condițiilor de întreținere, educație și instruire în familie a copiilor în situație de risc aflați în evidență, precum și a copiilor aflați în plasament;

f) plasarea neîntemeiată sau cu încălcarea condițiilor stabilite de lege în serviciul de plasament de tip rezidențial a copilului separat de părinți, rămas temporar fără ocrotire părintească sau celui rămas fără ocrotire părintească;

g) încălcarea fără motive întemeiate a termenului prevăzut de legislație pentru sesizarea autorității tutelare despre copiii în situație de risc;

h) neîndeplinirea, fără motive întemeiate, de către părinți sau persoanele care îi înlocuiesc, sau alți îngrijitori abilitați prin lege a dispozițiilor legitime ale autorității tutelare, în scopul asigurării respectării drepturilor și intereselor copiilor;

i) neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare de către părinți sau de către persoanele care îi înlocuiesc a obligațiilor părintești, dacă aceasta a cauzat plasamentul de urgență a copilului din familie;

j) eschivarea sub orice formă a părinților sau a persoanelor care îi înlocuiesc de la procesul de reintegrare a copilului în familie;

k) lăsarea copilului cu vârsta de pînă la 6 ani fără supraveghere de către părinți sau reprezentanții legali.

(3) Prejudiciul material și moral cauzat copilului de către persoane fizice sau juridice urmează a fi reparat în modul stabilit de legislație.

Capitolul VIII

Dispoziții finale și tranzitorii

Articolul 22

(1) Prezenta lege intră în vigoare la 6 luni de la data publicării.

(2) Guvernul, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi:

a) va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege;

b) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;

c) va elabora și va adopta actele normative necesare pentru implementarea prezentei legi.

(3) La data intrării în vigoare a prezentei legi, Codul familiei nr.1316-XVI din 26 octombrie 2000 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 47-48, art. 210), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

a) la articolul 3, cuvintele „condițiile, modalitatea, formele și efectele protecției juridice a copiilor orfani și a celor rămași fără ocrotire părintească sau aflați în alte situații vulnerabile” se exclud;

b) capitolul 17 se abrogă.

Nota informativă la proiectul legii privind protecția specială a copiilor în situație de risc și a copiilor separați de părinți

Proiectul legii a fost elaborat în contextul implementării prevederilor Convenției ONU cu privire la drepturile copilului, precum și întru realizarea obiectivelor propuse în Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2012-2015, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 289 din 07.05.2012.

Necesitatea elaborării proiectului legii privind protecția specială a copiilor în situație de risc și a copiilor separați de părinți rezidă în următoarele probleme existente în sistemul de protecție a copilului:

1. prevederile legale referitor la identificarea și protecția copiilor rămași fără ocrotire părintească conținute în Codul Familiei sunt generale și depășite;
2. activitatea autorităților tutelare în cadrul unităților administrativ - teritoriale de nivelul I și II nu este eficientă, nefiind totodată clar determinate atribuțiile acestora;
3. nu este clar reglementat cadrul decizional și operațional privind aplicarea formelor de protecție copiilor rămași fără ocrotire părintească, precum și referitor la determinarea statutului copiilor în sistemul de protecție;
4. este necesară reglementarea privind cooperarea în domeniul protecției copilului între autoritățile și instituțiile cu competențe în domeniul dat.

Obiectivul legii stabilește procedurile de identificare, evaluare, asistență, referire, monitorizare și evidență a copiilor în situație de risc și a copiilor separați de părinți, precum și autoritățile și structurile responsabile de aplicarea procedurilor respective.

Proiectul legii definește un șir de noțiuni principale utilizate în sistemul de protecție a copilului, care pînă la moment erau utilizate cu semnificație diferită. În mod special menționăm noțiunile de: copil în situație de risc, copil separat de părinți, copil abandonat, abuz, neglijare, plasament, etc.

Prin proiectul de lege se revizuieste activitatea autorităților tutelare și anume se propune excluderea calității de autoritate tutelară din atribuțiile autorităților deliberative din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul I și organelor executive ale autorităților administrației publice locale din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul II, reieșind din faptul că activitatea acestora în practică este inefficientă și adesea reprezintă o barieră birocratică în procesul de luare a deciziilor privind protecția copiilor.

Astfel, se propune abilitarea cu atribuții de autoritate tutelară a primarilor și a structurilor teritoriale de asistență socială și protecție a familiei, care de fapt în mod practic îndeplinesc toate sarcinile legate de protecția copilului în unitățile administrativ-teritoriale respective.

De asemenea, în proiectul legii este prevăzută procedura de autosesizare și înregistrare a sesizărilor despre copiii aflați în situație de risc, precum și o reglementare mai clară a situațiilor de risc, care după punerea în aplicare a acestor prevederi legale va avea ca urmare uniformizarea la nivel național a procedurilor de evaluare și evidență a copiilor în situație de risc.

Totodată, menționăm că actuala definiție a copiilor rămași fără ocrotire părintească este prea generală și totodată confuză. În acest context, prin proiectul de

lege se propune includerea unei noțiuni noi de „copil separat de părinți - copilul lipsit efectiv de grija părinților în situații determinate de absența părinților, inclusiv în cazul plecării părinților la muncă peste hotare, copilul luat de la părinți din cauza existenței pericolului iminent pentru viața și sănătatea acestuia, precum și copilul cărui i s-a stabilit statutul de copil rămas temporar fără ocrotire părintească sau copil rămas fără ocrotire părintească”.

Astfel, se propune divizarea copiilor separați de părinți în următoarele grupuri specifice: copiii ai căror părinți sau unicul părinte sunt plecați peste hotare; copii rămași temporar fără ocrotire părintească; copii rămași fără ocrotire părintească, statutul cărora este determinat de un ansamblu de caracteristici.

De asemenea, proiectul legii determină clar situațiile și condițiile în care copiilor li se stabilește statutul de copii rămași temporar fără ocrotire părintească și copii rămași fără ocrotire părintească.

Concomitent, în proiect sunt specificate termenii și specialiștii și autoritățile responsabile de emiterea dispozițiilor privind evaluarea situației copiilor, atribuirea statutului și plasamentul copiilor separați de părinți.

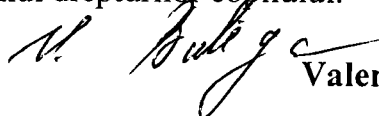
Totodată, în proiect se reglementează separat plasamentul de urgență și plasamentul planificat al copiilor, precum și tipurile de servicii sociale în care pot fi plasați copiii.

Proiectul legii stipulează obligativitatea cooperării în domeniul protecției copilului a autorităților tutelare locale și teritoriale din diferite unități administrativ - teritoriale, precum și angajații autorităților publice centrale și locale, structurilor, instituțiilor și serviciilor din cadrul/sau subordonate acestora, care activează în domeniul asistenței sociale, educației, ocrotirii sănătății, organelor de drept. În baza prevederii date Guvernul va aproba mecanismul de cooperare intersectorială în domeniul vizat, care va asigura abordarea multidisciplinară în procesul de evaluare și asistență a copiilor în situație de risc, fapt care va avea un efect semnificativ în special asupra copiilor victime ale abuzului, violenței și neglijării.

Implementarea legii privind protecția specială a copiilor în situație de risc și a copiilor separați de părinți nu necesită cheltuieli suplimentare din bugetul de stat.

Totodată, după adoptarea proiectului legii vizate Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei va promova proiectul pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Codul Familiei nr.1316-XIV din 26.10.2000, Codul Contravențional nr.218-XVI din 24.10.2008, Codul Penal nr.985-XV din 18 aprilie 2002, Legea administrației publice locale nr.436-XVI din 28.12.2006, Legea privind protecția drepturilor copilului nr. 338-XIII din 15.12.1994) în scopul corelării reglementărilor juridice din mai multe acte normative în domeniul protecției copilului.

Procesul de elaborare a proiectului de lege a fost participativ, fiind asigurată consultarea reprezentanților societății civile și al autorităților administrației publice centrale și locale (prin intermediul Congresului Autorităților Locale din Moldova) începând cu etapa de determinare a conceptului legii, structurii și ulterior conținutului acesteia. Suplimentar, menționăm că proiectul legii a fost expertizat cu suportul Reprezentanței UNICEF în Republica Moldova de către unul dintre cei mai experimentați experți internaționali în domeniul drepturilor copilului.

Ministru,
Valentina BULIGA